

memorii | jurnale

Lisa Brennan-Jobs (n. 1978) este scriitoare și jurnalistă. Semnează articole și eseuri pentru publicații prestigioase, precum *Vogue*, *O Magazine*, *The Southwest Review*, *The Massachusetts Review*, *The Harvard Advocate* și *The Los Angeles Times*. Cartea ei de debut, *Small Fry* (2018), a fost bestseller *New York Times* și *National*. S-a regăsit în topul celor mai bune zece cărți ale anului 2018 realizat de *New York Times*, *The New Yorker*, *People* și *The San Francisco Chronicle*. De asemenea a fost numită „cartea anului“ de *Los Angeles Times*, *NPR*, *The Week*, *GQ*, *Publishers Weekly* și *British Vogue*. În prezent, locuiește în Brooklyn, cu familia.

Lisa Brennan-Jobs

Small Fry

O POVESTE
DE VIAȚĂ ȘI
DE FAMILIE

traducere din engleză
de George Arion jr.

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

pentru Bill

AL TREILEA PESCAR: Meștere, oare cum or fi trăind peștii-n mare?
ÎNTÂIUL PESCAR: Cum? Ca oamenii pe pământ: cei mari mănâncă pe cei mici. Nu-i pot asemui mai bine pe bogații noștri hapsâni decât cu o balenă care se joacă și sare, mânând înainte plevușca măruntă, ca pân' la urmă s-o înhațe dintr-o înghițitură. Am auzit vorbindu-se că ar fi și pe pământ balene de soiul ăsta, care nu se lasă până nu înghit parohia, biserica, clopotnița, clopotele și tot ce mai rămâne. —William Shakespeare, *Pericle, prinț al Tyrului**

Era o experiență curioasă să te știi sursa nerecunoscută a acestei atracții publice și să îngheteți în zloată – îți dădea senzația că ești o prezență fantomatică. —Saul Bellow, *Darul lui Humboldt***

* Trad. Tașcu Gheorghiu, în W. Shakespeare, *Opere complete*, vol. 8, Editura Univers, București, 1990, p. 23 (n. tr.).

** Trad. Antoaneta Ralian, Editura Vivaldi, București, 1992, p. 497 (n. tr.).

Cu trei luni înainte ca tatăl meu să moară, am început să fur din casa lui. Umblam desculță de colo-colo și-mi strecuram tot felul de mărunțișuri în buzunare. Am luat un *blush*, o pastă de dinți, două vase ciobite albastru-ce-ladon, pentru spălat degetele, o sticlă de oă, o pereche de balerini de piele uzați și patru fețe de pernă destrămate, de culoarea dinților îmbătrâniți.

După ce furam câte un obiect, simțeam că mi-a fost ostotită setea de a lua ceva, oricât de mic. Îmi promiteam de fiecare dată că o să fie ultima oară. Însă la scurt timp după aceea mi se făcea din nou sete.

Am intrat tiptil în camera tatălui meu, pășind cu grijă pe parchetul de la intrare, care scârțâia. Aici fusese biroul lui, pe vremea când încă putea să urce treptele, dar acum îi servea drept dormitor. Încăperea era ticsită cu cărți și scrisori și flacoane cu medicamente, mere de sticlă și mere de lemn, premii și reviste și teancuri de hârtii. Erau și câteva imagini înrămate de-ale lui Hasui*, cu temple la asfințitul soarelui. Un petic de lumină roz se întindea lângă el, pe un perete.

L-am găsit în pat, în capul oaselor. Purta pantaloni scurți. Picioarele îi erau la fel de goale și subțiri ca mâinile și își ținea genunchii îndoțiți, ca un greiere.

— Bună, Lis, mi-a spus.

Segyu Rinpoche stătea în picioare alături de el. În ultima vreme era mereu prin preajmă. Rinpoche era călugăr budist,

* Hasui Kawase (1883–1957), pictor și ilustrator japonez (n. tr.).

un brazilian scund, cu ochi căprui radioși, cu voce aspră și robe maronii care-i acopereau burta rotundă. Ne adresam lui conform rangului. Acum, sfinții tibetani se nasc și în Occident, în locuri precum Brazilia. Mie nu mi se părea deloc un sfânt – nu era distant și nici greu de citit. Lângă noi se afla o pungă neagră cu nutrienți, de care erau prinse un motor care zum-zăia și o pompă al cărei tub dispărea undeva sub așternutul tatălui meu.

— E bine să-i atingi picioarele, a zis Rinpoche cuprinzând cu mâna piciorul lui tata. Așa.

Nu știam pentru care din noi era bine – pentru mine, pentru tata sau pentru amândoi.

— În regulă, am încuviințat și i-am cuprins cu mâna celălalt picior, acoperit de o șosetă groasă.

Era ciudat să privesc chipul tatei, pentru că în momentul când se schimonosea de durere sau furie arăta ca atunci când începea să zâmbească.

— E plăcut, a zis tata și a închis ochii.

Am aruncat o privire la scrinul de lângă el și la rafturile din partea cealaltă a camerei, uitându-mă după vreun obiect pe care să-l vreau, chiar dacă știam că n-aș îndrăzni să fur ceva chiar sub ochii lui.

Cât timp dormea, eu umblam aiurea prin casă, căutând nici eu nu știam ce. O asistentă stătea pe canapeaua din sufragerie, cu mâinile în poală, așteptând ca tatăl meu să strige după ajutor. În casă era liniște, orice zgomot era înăbușit, pereții de cărămidă aparentă vopsiți în alb aveau cute, ca niște perne. Simțeam podeaua de teracotă rece sub tălpi, mai puțin în locurile unde soarele o încălzise până atinsese temperatura pielii.

În dulăpiorul din baia de lângă bucătărie, unde cândva se afla un exemplar ponosit din *Bhagavad Gita*, am găsit o sticlută cu spray hidratant pentru față scump, cu apă de trandafiri. Am închis ușa, am stins lumina, m-am așezat pe colacul

vasului de toaletă, am pulverizat apa de trandafiri în sus și am închis ochii. Am simțit cum mă învăluie o ceață răcoritoare și sacră, de parcă aș fi fost într-o pădure sau într-o biserică veche de piatră.

Am mai găsit acolo și un tub argintiu cu luciu de buze; avea la un capăt o perie și la celălalt un mecanism care, dacă-l răsuceai, trimitea lichid spre centrul periei. Trebuia neapărat să-l iau. L-am îndesat în buzunar ca să-l duc în apartamentul meu cu două camere din Greenwich Village, în care locuiam cu iubitul meu, căci știam, cu o convingere nestrămutată, că acel luciu de buze avea să-mi întrească viața. I-am evitat pe menajeră, pe fratele și surorile mele și pe mama mea vitregă ca să nu mă prindă asupra faptului și ca să nu mă doară că nu mă bagă în seamă și nici nu-mi răspund la salut. În plus, eram încă sub efectul sprayului pe care-l pulverizasem în baia întunecoasă ca să mai reduc din senzația că mă destram – sub ceața răcoritoare am simțit că am din nou un contur; toate astea au făcut ca efortul de a-mi vedea tatăl bolnav în camera unde zăcea la pat să mi se pară o povară, ceva neplăcut.

De un an încoace venisem în vizită aproape în fiecare lună câte un weekend.

Renunșasem la gândul mării reconcilierii ca în filme, dar am continuat să vin oricum.

Între vizite, îl vedeam pe tatăl meu peste tot prin New York. Îl vedeam în sala de cinema, linia *exactă* care îi trasa conturul gâtului, maxilarului și obrazului. Îl vedeam când alergam de-a lungul râului Hudson în timpul iernii, stând pe bancă și privind bărcile trase la țărm. Și îl vedeam când luam metroul spre birou, îndepărtându-se și pierzându-se în mulțimea de pe peron. Bărbați slabi, cu ten măsliniu, degete fine, încheieturi subțiri, cu barbă, care, din anumite unghiuri, arătau întocmai ca el. De fiecare dată mă apropiam de ei, cu inima cât un purice, deși știam că e imposibil să fie el, pentru că el zăcea la pat, bolnav, în California.

Înainte de asta, în anii în care abia dacă vorbeam, îi vedeam poza peste tot. Pozele îmi creau o senzație stranie. Parcă m-aș fi zărit pe mine însămi cu coada ochiului într-o oglindă din partea cealaltă a camerei și aș fi crezut că e altcineva, pentru ca apoi să-mi dau seama că era propriul meu chip; era acolo, cu privirea fixă din reviste, ziare și ecrane, în orice oraș m-aș fi aflat. *Acela e tatăl meu și nimeni nu știe asta, dar e adevărat.*

Înainte să-mi iau la revedere, am intrat în baie ca să mai pulverizez o dată apa de trandafiri. Sprayul era natural, așa că după câteva minute nu se mai simțea mirosul proaspăt de flori, ci un miros fetid, ca de mlaștină, însă pe moment nu mi-am dat seama.

Când am intrat în camera lui, se pregătea să se dea jos din pat. L-am privit cum își cuprinde ambele picioare cu un braț, cum se răsuțește la nouăzeci de grade împingându-se în tăblia patului cu celălalt braț și apoi cum se folosește de ambele brațe ca să-și ridice picioarele peste marginea patului și să le pună pe podea. Când ne-am îmbrățișat i-am simțit vertebrele și coastele. Avea un miros stătut, ca de transpirație provocată de medicamente.

— Mă întorc curând, am zis.

Ne-am desprins din îmbrățișare și eu am dat să mă îndepărtez.

— Lis?

— Da?

— Miroși ca un closet.

Hipioḡi

Până să împlinesc șapte ani, mama mea și cu mine ne mutaserăm deja de treisprezece ori.

Stăteam în chirie fără acte, uneori în dormitorul dichisit al câte unui prieten, alteori cineva ne subînchiria temporar un spațiu. Ultimul loc a devenit nepotrivit când ne-au vândut frigiderul fără să ne anunțe. A doua zi, mama l-a sunat pe tata și i-a mai cerut bani, iar el a crescut pensia alimentară cu două sute de dolari pe lună. Ne-am mutat din nou, de data asta într-un apartament de la parterul unei clădiri mici din spatele unei case de pe Channing Avenue în Palo Alto – primul loc închiriat de mama mea pe numele ei, numai pentru noi două.

Casa din fața apartamentului nostru era în stil Craftsman*, avea o iederă prăfuită acolo unde ar fi putut crește gazon și doi arbuști de stejar atât de aplecați, încât aproape atingeau pământul. Între copaci și iederă se întindeau pânze de păianjen în care se prindea polen, emanând o lumină albă în razele soarelui. De pe stradă nu-ți dădeai seama că în spatele acelei case se află un complex de apartamente.

Înainte să ne mutăm aici am locuit în orașele din apropiere – Menlo Park, Los Altos, Portola Valley –, dar Palo Alto e locul pe care am ajuns să-l numim „acasă“.

Aici pământul era negru și umed și parfumat. Sub pietre am descoperit gănganii mici și roșii, râme roz și cenușii, centipezi

* Stil arhitectural dezvoltat de mișcarea artistică Arts and Crafts în Statele Unite, folosit mai ales în California de Sud, începând cu anul 1905 (n. tr.).

subțiri și păduchi de lemn de culoarea ardeziei, care se strângeau în mici sfere blindate când îi deranjam. Aerul mirosea a eucalipt și a pământ încălzit de soare, umezeală, iarbă proaspăt tăiată. Orașul e împărțit în două de liniile de cale ferată; lângă ele se află Universitatea Stanford, cu capela ei mare, ovală, de culoarea ierbii, cu contur auriu, de la capătul unei străzi de-a lungul căreia sunt aliniați palmieri.

În ziua în care ne-am mutat, mama a parcat mașina în fața casei și ne-am cărat lucrurile înăuntru: obiecte de bucătărie, un *futon**, un birou, un balansoar, lămpi, cărți.

— De asta nu reușesc nomazii să facă nimic, a zis ea, reușind cu greu să treacă o cutie peste prag, cu părul zburlit și mâinile pătate de grund alb. Nu stau niciodată într-un loc destul cât să construiescă ceva trainic.

Sufrageria avea o ușă glisantă de sticlă care dădea spre o terasă mică. Dincolo de terasă erau un petec de iarbă uscată și ciulini, un stejar pitic și un smochin – ambii filiformi – și un rând de bambuși, de care mama zicea că e greu să scapi odată ce prind rădăcini.

După ce am terminat de descărcat, ea și-a pus mâinile în sold și am examinat împreună camera: chiar și cu tot ce aduseserăm acolo, părea goală.

A doua zi, l-a sunat pe tata la birou ca să-i ceară ajutorul.

— Vine Elaine cu duba – mergem la taică-tu să luăm o canapea, mi-a dat de știre mama câteva zile mai târziu.

Tata locuia în apropiere de Saratoga în Monte Sereno, o suburbie situată la jumătate de oră de mers cu mașina. Nu mai fusesem niciodată la casa aceea și nici nu auzisem de orașul unde stătea – până atunci, îl întâlнисem doar de două ori.

Mama zicea că tata i-a oferit o canapea pe care o avea în plus. Dar dacă n-o luam repede, era sigură că urma s-o arunce

* Așternut japonez; ansamblu format din saltea și pătură, întinse pe podea (n. tr.).

sau să-și retragă oferta. Și cine știe când am mai fi avut acces la duba lui Elaine?

Eram în clasa întâi, colegă cu gemenii lui Elaine, un băiat și o fată. Elaine era mai în vârstă decât mama, avea păr negru ondulat și șuvițe răzlețe care, într-o anumită lumină, dădeau impresia că are un halou. Mama era tânără, sensibilă și strălucitoare, fără soțul, casa și familia pe care le avea Elaine. În schimb, mă avea pe mine, iar eu aveam două slujbe: prima, s-o protejiez pe ea ca să mă poată proteja pe mine; a doua, s-o modelez și s-o șlefuiesc ca să poată face față lumii, așa cum pregătești o suprafață pentru un strat de vopsea frecând-o cu șmirghelul.

— Stânga sau dreapta? tot întreba Elaine.

Se grăbea – avea programare la doctor. Mama e dislexică, dar insistă că nu ăsta e motivul pentru care evita hărțile. Susținea că nu le folosește pentru că le cunoaște pe de rost și că știa să se întoarcă în orice loc în care fusese vreodată, chiar dacă îi lua ceva până să găsească direcția corectă. Însă ne-am rătăcit de multe ori.

— Stânga, zicea ea. Nu, dreapta. Stai. OK, stânga.

Elaine era ușor iritată, dar mama nu și-a cerut scuze. Se purta de parcă ea, care primea ajutor, ar fi avut același statut cu persoanele care o ajută.

Soarele îmi desena modele pe picioare. Aerul era umed, îmbâcsit și înțepător, mirosea a dafin și a pământ.

Dealurile din orașele de lângă Palo Alto fuseseră create de mișcări subterane, de ciocnirea plăcilor tectonice.

— Cred că suntem lângă falie, a zis mama. Dacă ar avea loc un cutremur, ne-ar înghiți.

Am găsit strada pe care o căutam și apoi aleea la capătul căreia se întindea o pajiște, un cerc de iarbă deschisă la culoare, fire subțiri care păreau atât de moi, de parcă aș fi călcat pe ele. Casa avea două etaje, acoperiș în pantă, șindrile negre și

tencuială albă. Ferestrele lungi făceau lumina să tremure. Era genul de casă pe care o desenam pe hârtie.

Am sunat la sonerie și am așteptat, dar n-a venit nimeni. Mama a încercat ușa.

— E-ncuiat, a zis. Fir-ar! Pun pariu că n-o să se-arate la față.

A dat ocol casei, a verificat ferestrele, a încercat și ușa din spate.

— E-ncuiat! tot striga.

Nu eram convinsă că era cu adevărat casa lui.

Mama s-a întors în față și s-a uitat la ferestrele cu cadru mobil, aflate prea sus ca să ajungă la ele.

— O să le-ncerc pe alea, a zis.

A pășit pe un aspensor și apoi pe un burlan, s-a prins de marginea unui pervaz și s-a lipit de zid. A găsit un nou punct de sprijin pentru mâini și picioare, a ridicat privirea și s-a tras în sus.

Elaine și cu mine ne uitam la ea. Eram îngrozită că o să cadă.

Tata ar fi trebuit să vină la ușă și să ne invite înăuntru. Poate să ne arate și alte piese de mobilier pe care nu le voia și să ne mai cheme pe la el.

În loc de asta, mama se cățara în casă ca un hoț.

— Hai să mergem, am strigat. Nu cred c-ar trebui să fim aici.

— Sper să n-aibă alarmă, a insistat ea.

A ajuns la fereastră. Mi-am ținut respirația, așteptându-mă ca din clipă-n clipă să izbucnească alarma, însă liniștea n-a fost tulburată de nici un zgomot. Mama a deschis geamul, care s-a ridicat cu un scrâșnet, și a dispărut înăuntru, mai întâi un picior, apoi celălalt, și a apărut câteva clipe mai târziu pe ușa din față, în lumina soarelui.

— Am intrat!

M-am uitat în casă din pragul ușii: lumina se reflecta pe parchet până în tavanul înalt. Spații reci, goale. În ziua aceea – și mai târziu – l-am asociat pe tata cu pete de lumină reflectată

Cuprins

Hipioți	13
Liniile vieții	55
Hai să ne distrăm!	81
<i>Small Fry</i>	129
Fuga de acasă	193
<i>Small Nation</i>	245
Aptitudini la mare căutare	307
Zborul	337
Coda	357
<i>Mulțumiri</i>	391